

L'ESQUEJELLA

DE LA TORRATXA

BARCELONA, 15 DE SETEMBRE DE 1911

Núm. 1707 ————— ANY XXXIII

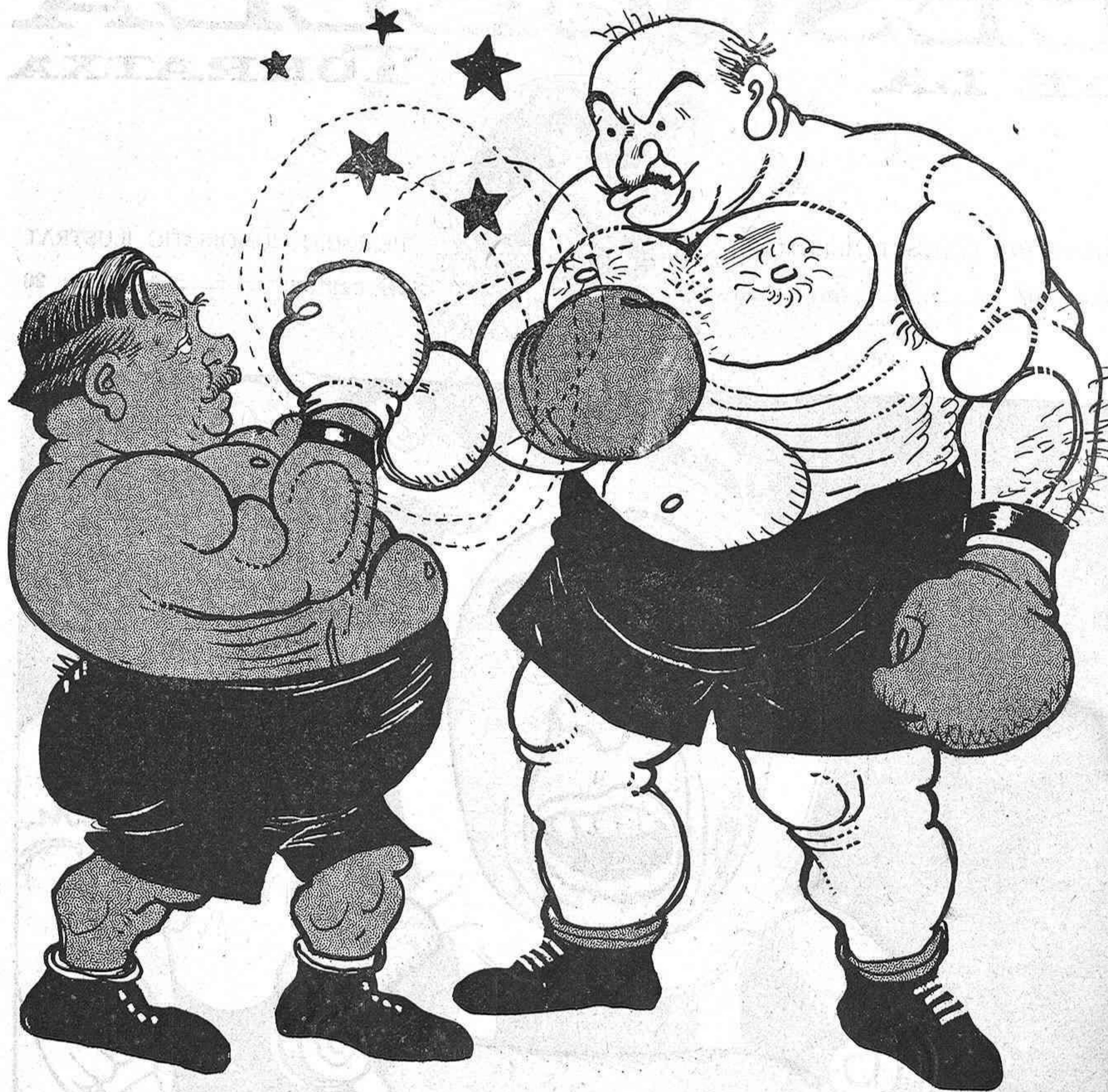
PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

SILLÓ PRESIDENCIAL

—Cómo!... Porque ha vuelto a fugir el Alcalde, estas tan desconsolat?
—Home, tu diras!... En Serraclara pesa molt més que aquella molècula de Marianao.

ARMONIES CAPDAVANTERES

—Apa, ¿estas a punt minyó?
—Somhi, y visca l'Unió!

L'epidemia del Vendrell

La vila del Vendrell, tan alegre y atractívola, tan neta y flairosa, passa per una terrible desgracia. Se n'apoderà una pesta, y en pocs dies unes setcentes persones han emalaltit, un centenar han mort y un parell de milers han fugit per la por del contagi. Ha perdut la salut, y l'alegria, y el treball, y la serenor.

Però, depressa, lo perdut torna. La passa minva, els malts milloren, se recupera la serenitat y no trigarà gaire a rependre's el treball. An això haurà contribuït llargament la esplèndida solidaritat que tot Catalunya, y al seu capdavant

Barcelona, han demostrat pels atribulats vendrellencs. El conhort de la germanor y de l'auxili han confortat els esperits decaiguts, y ab els diners de les diverses suscripcions públiques obertes s'ha pogut alimentar els malalts, socorrer els pobres y organitzar un excelent servei sanitari.

Que la tranquila normalitat torni ben prompte a la bona vila de les vinyes, dels garrofers y dels abeuradors! Que d'aquí a poc temps pugui prescindir de les fumigacions y de les màquines esterilitzadores d'aigua! Imitant al poeta, nosaltres li diem avui:

Salut, vila regalada,
salut, vila del Vendrell...

**

Per tu, nena estimada,
voldria jo cullir
els lliris més flairosos
del més hermós jardí.

Per tu jo baixaria
al fons del mar, y allí
arrencaria els brassos
d'un monstre coralí.

Per tu, per tu voldria
brillants y or y satí,
tot lo bo de la terra,
tot lo que't fa glatí.

Per tu la millor gracia,
per tu el joiell més fí,
per tu sol y alegria
y música a desdî.

Per tu els astres, la gloria,
si ho pogués assolí.
Per tu tot, vida meva,
¡prò tu... tota per' mi!

MAYET

D'aviació

Ja he perdut el compte dels aviadors que en menos de quinze dies se n'han anat a cà'n Taps.

El telègrafo's pot dir que no para.

«Dilluns. Avui n'han mort dos.

»Dimars. Avui, tres.

»Dimecres. Avui, un.

»Dijous. Avui, quatre...»

Si els homes-aucells, com les àligues y els avestrussos, tinguessin plomes, els barrets de les senyores elegants, que precisament es per les plomes que costen cars, podrien ja adquirir-se per una friolera. Tan abundant, en aquestes darres setmanes, hauria sigut la cullita.

—Aixís digui—exclamarà el lector—que aviat, ni per remei, quedarà al món ningú que voli...

¡Ah!... No, senyor. Per aquet cantó, podem estar ben tranquils. Sé de bona tinta que per cada aviador que hi deixa la pell, surten lo menos cinquanta pretendents disposats a substituir-lo.

A París, quan un desesperat ja no sab aont donarla, se'n va a Issy-les-Moulineaux y's matricula com aprenent aviador.

Es la natural evolució dels temps. Abans, els aixelabrats que, desenganyats de tot, volien per darrera vegada provar fortuna, se feien corredors ciclistes, al servei de qualsevol casa constructora. Després, apareguts els automobils, varen ferse *chauffeurs*. Ara senten plassa d'aviadors. De lo que's tracta, ¿no es d'atrapar el premi que hi ha al peu de la meta?... Doncs, la forma es indiferent. A l'home que posseeix un cap y està disposat a jugarse'l per mil duros, lo mateix li té estrellarse'l anant en bicicleta, que corrent en un 24 H-P, que volant en un Blériot, un Farman o un Morane.

Per xò'm fan riure els entusiastes que, encantats davant de les aventures, victorioses o tristes, dels homes-aucells, parlen d'«hèroes de la ciencia», de «martirs del progrés», de «capdavanters de la humanitat»...

Agafeu a un d'aquets tíos que a cavall d'un aeroplà solquen l'atmòsfera, y digueuli que si ab el seu trasto arriba a tal o a qual part, la ciencia, agraida, l'inscriurà en el seu llibre d'or, però no li donarà un centim, y us enviarà a passeig a vosaltres, a la ciencia y al ximple que l'ha inventada.

¡Vès, a l'arruixat que ahir portava baguls a l'estació o venia diaris, y avui, ab el diploma de pilot a la butxaca, pren asiento en un aeroplà, què se n'hi endona de la ciencia ni dels progressos humans!...

—En Vedrines—pensa ell—ha guanyat quatrecent mil francs en tres mesos. En Beaumont se'n ha embutxacat prop d'un milió... ¿Per què jo no haig de tenir la mateixa xiripa?... Es clar que m'exposo, però... l'adquisició en poques hores d'una fortuna que pot proporcionar-me un benestar definitiu ¿no val la pena d'exposarse?... Diran: En Delagrangé, en Leblond, en Rolls, en Kinet, en Chavez, en Laforestier s'hi han romput l'ànima... Però... ¿y els cents mils francs d'en Blériot, d'en Vedrines, d'en Garros, d'en Beaumont?...—

No; per més homes-aucells que volant s'estrellin, no per això l'aviació quedarà sense cultivadors atrevits.

En un temps en que pels diners se fa tot, sempre hi haurà qui, com deia en Voltaire, estarà disposat a ferho tot pels diners.

¿Els fracassats, els vensuts, els morts?... Aquets no's compten. Se'ls recull quan cauen, se'ls enterra, se'ls oblidia... y a veure demà qui vola.

Dels emigrants que's queden a Amèrica captant o regresen pobres no se'n parla.

Els que tornen rics; aquets són els que's veuen!...

A. MARCH

LITERATURA D'EMPRESARI

Copiar trossos selectes d'en Franqueza seria feina llarga, tan llarga que no acabariem pas mai. Ne sortiria un llibre pesant y voluminós com l'*Anuari Riera* de les espatxades ridícules y dels xistos indelicats ab que l'empresari del «Principal» ha amenisat els seus desarreglos.

Recordem que un personatge d'una de les seves (?) obres més aplaudides exclama:

«—Això són els escrupuls del pare Gargall!»

Confessin que'l public que s'empassa això ha de tenir un paladar y un ventrell a prova de tota mena d'estragsaments.

En *La pesca dels llagostins*, traducció directa de *Un beso de amor*, diu, tot un senyor advocat y magistrat, dirigintse a una altra persona ilustradíssima:

«—Vostè calli, y fiqui's la llengua a un altre puesto!»

¿Eh, quina manera més nova y més enginyosa de tancar la paraula *cul* y quedar be ab la decencia y el respecte que's deu al public?

No menos edificant resulta aquest altre fragment de *En pau de les calses curtes* (en castellà *Los pantalones*):

Parlant d'unes noies, diu el protagonista:

«—No tan lletges!... Deu n'hi dó d'aquelles morenes!»

Y replica la senyora, que pel tipo sembla educada al Sagrat Cor:

«—Sí; són unes morenes que a l'home que se li enganxin, no se les treu de sobre ni ab tot l'ungüent de cà'n Segalà.»

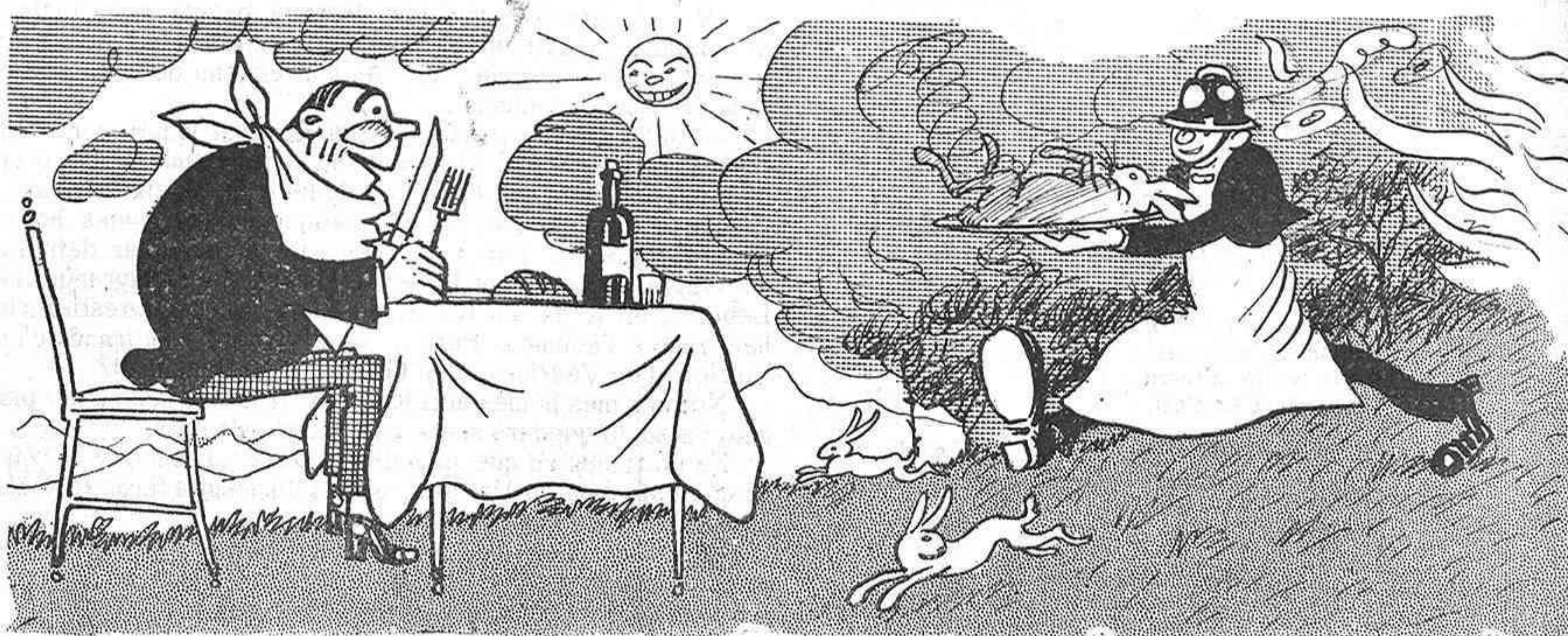
De la mateixa obra es aquet grafic y substanciós dialog: La noia de la casa, dirigintse al seu promès:

«—Ja se'n pot anar a la reunió y allà ont vulgui.»

Y afegeix la *sogra*:

«—Sí. *Hasta* se'n pot anar a la!... Ah, Deu me perdoni! Tenia a la punta de la llengua una mala paraula.»

Aquesta manera d'*aclarir* els punts suspensius, ¿no'ls sembla, apart la mala intenció, d'una candorosa ignocència?

ALS RESTAURANTS DE MONTANYA

—Quin es el plat del dia, noi?
—Miri: cunill a la brasa.

Y, quan no són bruts, els xistos del traductor-empresari són d'una xavacanería y una poca-solta que pera agafarlos es necessaria l'intervenció dels molls de la cuina.

Un altre botó de les *Calses* d'en Pau:

«—Llegeixi els versos d'*El gran galeoto*»—fa un dels personatges.

«—*El gran galeoto* es en prosa!»—replica un altre sentenciosament.

El senyor Franqueza, en el comble de la seva ignorancia, fins ignora que *El gran galeoto* es, efectivament, en vers.

En *L'Hostal de la Llebra*, diu un personatge *mujeriego*:

«—Tu ets amic meu, y si m'encapritxés ab la teva hermosa desconeguda, *voto a Deu!*—«*¡Voto á Dios!*»= *Voto a Deu: D'això se'n diu enriqueir el nostre llenguatge ab influencies castellanes!*—et juro que te la pendria encara que fos a cops de sabres (?).»

Y li respon l'altre:

«—Aparteu les criatures! El rey Herodes!... Don Joan Tenorio!»

Ja faran el favor de dirnos quin pito hi toca el rei Herodes ab tot això. Com no sigui el confirmarnos que'n va deixar molts!...

Però lo més deliciós de totes aqueixes comedies, lo més ignuu, lo més personal y caracteristic són els quatre versets finals, única cosa que's veu que es de la propia cullita d'en Franqueza:

D'*En pau de les calses curtes (Los pantalones)*:

«No's fassin ilusions,
perquè ara es moda
que'ls pantalons
els porti la dona.»

D'*Els porucs (Levantar muertos)*:

«Y ho trobo correctament,
ja que havem desfet l'enredo.
Si vostè perd un enterro
troba en cambi un casament.»

De *Tot ha anat be... es un noi*:

«Quin disbarat anava a dir!
Per comprar guitarra es tard,
però no per aplaudir
si el sainete els ha agradat.»

De *La taca de cafè (Los dominós blancos)*:

«Vade retro, Satanás!...
¡Encara'm dura el fatie!
Y si la dona ho sabia
¡ai, fillets, com reberia...
y per rebre ja no estie!
¡Si a cas, picaments de mans,
si els senyors són tan galants!»

Ont es la sintaxis? Ont es la mètrica, y la rima, y el sentit comú?

Aquesta es l'obra literaria de l'empresari del «Principal»; d'aquesta *potencia* artística que ha fet parlar aquets dies més que la *Gioconda*; d'aquet desdixat senyor que no sembla sinó que sigui una gran forsa dintre la nostra intel·lectualitat y que d'ell depengui el pervindre de Catalunya; d'aquest home que, en una polèmica ab en Roca y Roca, va dir una vegada: «Jo no *descendeixo* an aquestes *altures*»; que en diferents ocasions ha exclamat: «Això no té *Vuelta de Abajo!*»; d'aquet grafoman que ha confessat públicament: «El meu català no es *cientific*, sinó del que ara's parla»; que d'un «vaudeville» ne diu un *bandevill*; que no vol creure «que les muralles de Jericó fossin enderrocades a cops de *cantis*»; y que fa dir d'un personatge apassionat per una dona, que «sembla un burro ab febre».

Però consti que en el pecat ha dut la penitencia, el tal subjecte, y que una vegada més ha encertat el ditxo. Aquell ditxo que ell mateix, en Franqueza, ab l'eloqüencia que li es peculiar, explicaria de la següent manera:

«A cada *dai.ròs* li arriba el seu *dallòs*.»

YORICK

Intima

Quan estic sol jo cerco les paraules que sonin be per dirte'l meu amor, y trio els mots plaents que tradueixin exactament la pensa del meu cor.

Y més idees van eixint potentes ab el llenguatge pur del sentiment;

joh, si el podies recullir, llavors,
mon col-loqui d'amor que ningú sent!

Prò't trobo a tu y ma llengua resta muda;
ni un mot tan sols m'acut dels que he pensat;
avergonyit, la sang puja a mes galtes
y lluny de tu m'aparto apesarat.

Y es que'l meu cor t'estima ab tal veemencia
que aprop del teu palpita com un foll,
tot el meu ser s'inonda d'alegria
y els mots d'amor se'm nuen en el coll.

No extranyis, doncs, hermosa, si al trobarte
qualque moment ma llengua's forma embullis;
j'excés d'amor podrà emmudir ma boca,
prò't parlaran més eloqüents mos ulls!

LL. BARCELÓ Y BOU

Pera ell no existeix la paraula impossible, ni el que'ls
seus se li mostrin adictes o enemics té pera ell el més petit
valor.

En Mir se les pensa totes. Y, lleal representant del poble
que treballa, procura desde l'Ajuntament fer assequibles a
l'obrer les ventatges y les comoditats fins avui reservades
als rics.

En Mir compleix aixís ab la seva consciencia y's fa digne
dels vots que per segona vegada el dugueren a l'Ajuntament,
a l'hora que respon a la seva historia de republicà avensat.

La seva darrera pensada es de les que acrediten el seu
talent d'administrador municipal.

En Mir ha recabat y obtingut del Consistori una consig-
nació de 18.000 pessetes pera construir un automobil ab des-
tí al transport de cadavres al cementiri nou. En Mir vol que
l'automobil deixi en lo successiu els morts al peu mateix de
la tomba, lo que pera'ls difunts no deixarà de constituir un
cert plaer.

L'iniciativa d'en Mir ha sigut molt alabada en els centres
lerrouxistes. Els seus admiradors han procurat treure de la
construcció de l'automobil el millor partit possible en profit
del president de totes les comisions municipals que tenen al-
guna importancia econòmica.

Ponderant la pensada d'en Mir, deia un lerrouxista.

—Quina llàstima no disposar d'un mal ninxo en el qual
poder esser enterrat, tot justament ara que, gracias an en
Mir, podria anarhi en automobil.

JUST

MUNICIPALESCA

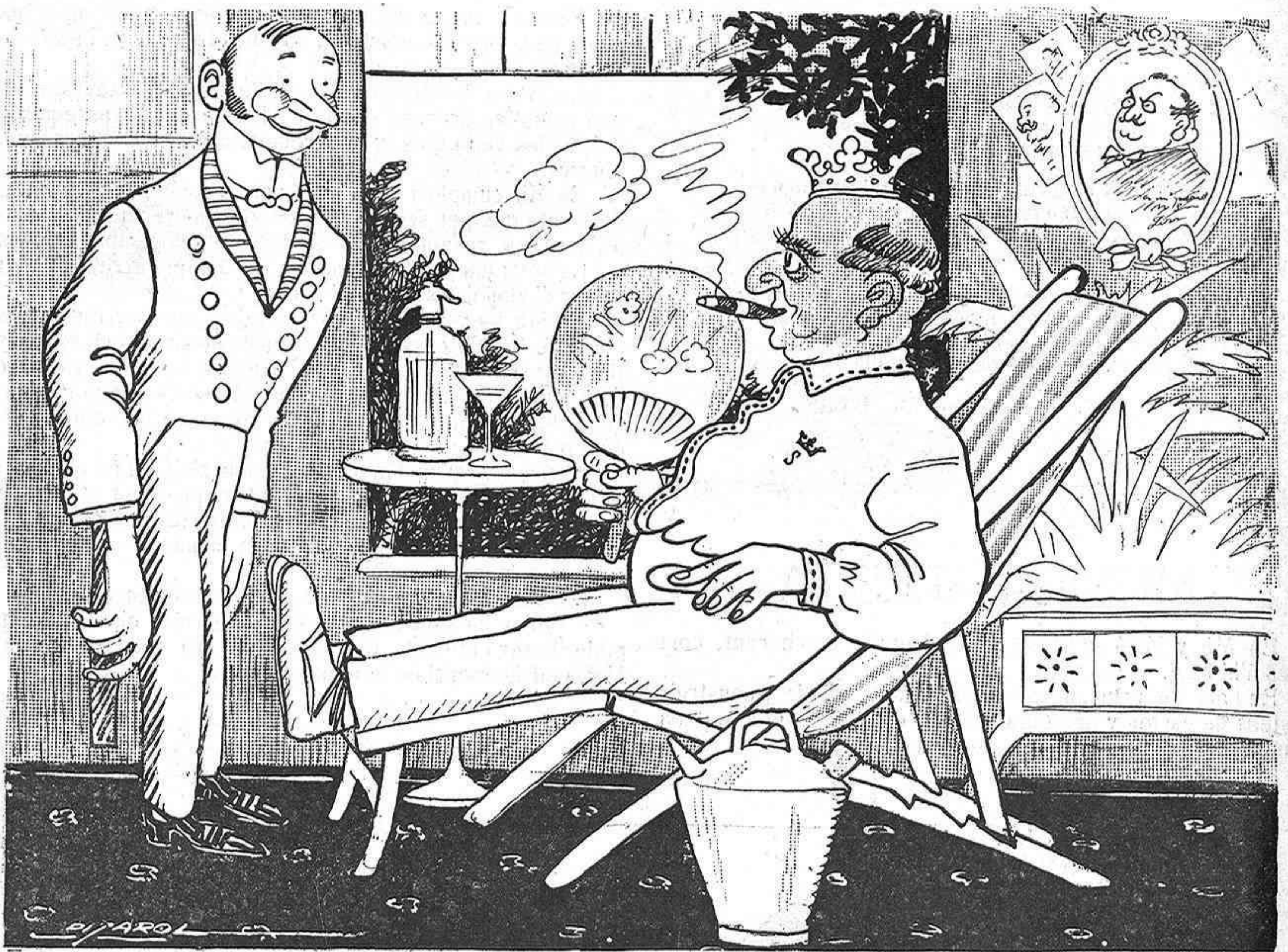
En Mir y Miró es home d'una fantasia exuberant, com
pocs n'hi hagi.

En l'art de remenar xifres, barrejar projectes, construir
castells de cartes y presentar negre com la sutja lo que es
blanc com la neu, o al revés, no té rival.

PREVISIÓ HIGIÉNICA

—No li agrada aquet quadro de fruita?
—Sí, no està mal... Fassi'l bullir y enviime'l.

—Be es prou tranquil, de deixar Barcelona amenassada de bacteries y vírgules y microbis...
—No hi ha por; no'n quedarà cap... No veus que he deixat el *mando* an aquells que *ho maten tot*.

GLOSARI

ESTIUEJANT

Si voleu sapiguer què cosa són morros y males cares, quan aneu a estiuejar, emportèu-vos en la criada. Les criades, a fòra, s'hi aburreixen molt, quasi tant com els senyors, però aixís com aquets no gosen dirho, elles se'n alaben y ho diuen ben alt y ben clar pera que tothom les senti y les planyi.

Lo més trist, lo més desconsolador de les colonies estiuenques són les minyones de servei. Filles de montanya, la major part, no se'n saben avenir de que'ls amos vagin a montanya a divertir-se. Conciroses, mústigues, climatèriques, com ànimes en pena, se fan amigues desseguida; la una a l'altra's conten les seves penes, s'apleguen sinistrament en un recó del poble y, un cop allí, conspiren. Conspiren contra tot: contra l'amo, contra la mestressa, contra'l senyoret (quan no s'hi entenen), contra les aigües termals, contra'ls mosquits, contra la poesia camperola y contra'ls drames d'espardenya. Y, més que res, conspiren contra la causa de la seva desventura, contra la moda de l'estiueig; y del complot moltes vegades ne surten desercions y vagues, ab els corresponents boycotts y sabotages de pisa.

La criada, a fòra, al revés de l'altra gent, hi perd la gana, s'hi amagreix, les aigües no li proven, els vents l'encostipen y l'ingenuitat del pagès l'embafa. Quant més enfòra la dueu, més engaviada's troba. L'endemà de

serhi ja s'anyora, y li agafa migranya, y amaneix els guisots ab llàgrimes, y suspira. Suspira sempre, continuamente; quan arriba el correu y li porta carta, suspira perquè li'n porta; quan el carter passa de llarg, també suspira perquè no li'n du; suspira al parar taula y al desapararla, y al triar mongetes, y a l'abocar la sopa, y al llevarse, y al pondre's el sol.

La criada, sobre tot l'oriunda del terròs, es «per se» anti-ruralista y «per accidens» anti-vegetariana; per això no disfruta les delícies de l'estiueig ab l'intensitat dels nostres ciutadans; per això no sab apreciarne les excelencies. An ella no li parlu de fonts, ni de boscos, ni d'excursions, ni de perspectives. Ella es, més aviat, alomariana en el sentit de somniar la gran ciutat, d'acariar constantment la visió d'una urb immensa, d'una vila futura sense fites ni burots; per això anyora el Paralelo, y el Saturno, y la Reforma, y la portera, y l'urbano, y l'adroguer.

La criada, que «ab aquella ilusió» havia baixat a servir a Barcelona, al veure's avui arrencada de la gran metròpoli plora y's desespera; y sintetisa les seves angoixes en una frase.

La criada diu:—Pera anar a Sant Pere de Riudevilles, no calia que'm mogués de Sant Joan dels Piteus.

La criada, ben mirat, té raó. Y, encara que no la tingui, vos aconsello que li dongueu, perquè si, després de ferli passar l'inquisició de l'estiueig, arriba a sapiguer que no us fa llàstima, es capassa de plantarvos, anant-se'n de punt en balne.

XARAU

**

Una carta perfumada
en mos llibres he trobat,
y una llàgrima escaldada
per mon rostre ha rodolat.

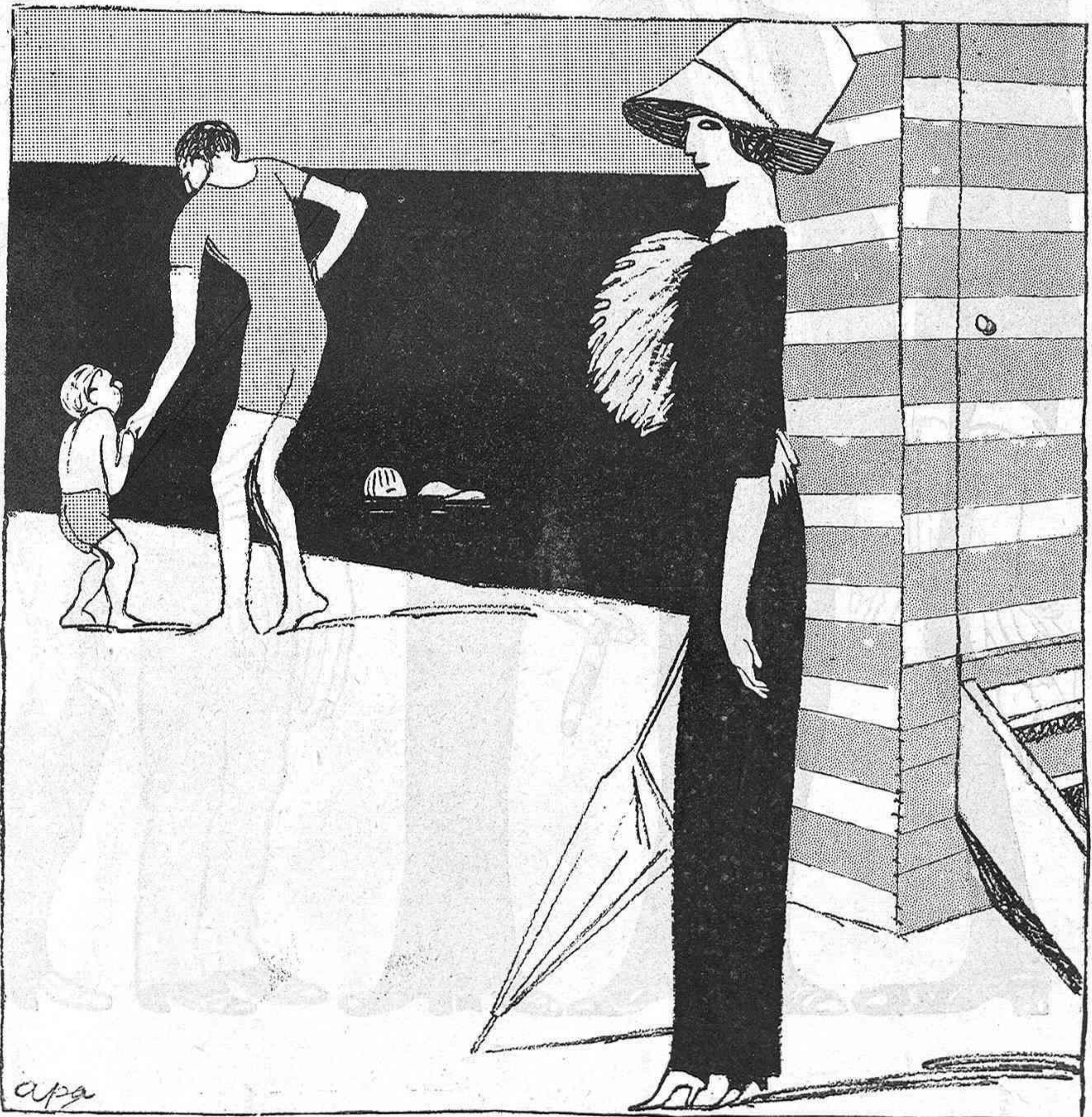
Ab els llavis tremolosos
he llegit son contingut.
Mil records de temps ditxosos
tot mon sér han commogut.

Un cop la firma llegida,
l'he omplert tota de petons...
Feia olor de flor marcida
com les meves ilusions.

LLUÍS SABATÉS

Psicologia de gall

Està vist que va per llarg, en el nostre país, això que un confrare local anomena justament «la guerra carlo-lerrouxista». Lerrouxistes y carlins, en efecte, viuen, fa setmanes, en plena guerra, sobre tot d'ensà que la veritable batalla de Sant Feliu del Llobregat donà un caracter tragic a les hostilitats dels dos bandols enemics. Els subdits d'en Jaume III y els d'Alexandre I se passen els dies espiantse, insultantse, pegantse, tirotejantse, fent exercicis y maniobres militars, constituint espantables associacions guerreres. *Una mica de revolució cada dia* es el lema dels uns. *Cada dia una mica de guerra civil* es el lema dels altres. Mai com ara s'ha-

REFLEXIONS D'ACTUALITAT

—Mira si es espavilat aquet nen!... No vol ficarse a l'aigua. Dèu haver sentit dir que l'aigua es lo que porta els microbis.

Quadro sinoptic de les forses
vives ab que actualment comp-
- ta la Dramaturgia Catalana -

A. Guimerà.

S. Rusiñol.

I. Iglesias.

A. Mestres.

J. Puig Ferrer.

A. Gual.

P. Crenet.

I. Morató.

A. Artís.

Pous Pagès.

J. Folc y Torres.

Martí Gíol.

R. Ramon Vidales.

A. Muntanola.

J. Burgas.

S. Bonavia.

Xavier Godó.

Teodoro Baró.

Juli Vallmitjana.

Abelard Coma.

Xavier Viura.

via portat tan fidelment a la pràctica el contingut d'aquets lemes.

La conducta de carlins y lerrouxistes constitueix un cas psicológic interessantíssim. La seva psicologia es la del gall. Gallejar es la seva deria. En una valentia de pinxo posen tota la seva vanitat, tot el seu punt. Són els dos galls del nostre galliner polític que's disputen a cops de bec y d'ungla la gloria de cacarejar triomfalment.

Aquí teniu tota aquesta colla de jovenets del requetè y de la joven guardia revolucionaria—pollastres en creixensa—que estan fent oposicions de valentia. Trobant que les bastonades y els cops de puny no són més que una baralla-sport, indigna de la seva sang vermella y heroica, se dediquen a aprendre el maneig de les armes blanques y de foc, y a fer maniobres al natural en totes aquelles ocasions que se'ls presenten. Pera aqueixa jovenalla desmoralisada, el suprem merit, el major motiu d'orgull, l'honra més preuada es conquerir en aqueixes lluites bàrbares el títol de valent. Abans, quan un adolescent volia sentar plassa d'home, se comprava un puro. Ara's compra un browning. Es aquet el novell usatge que han implantat els carlins y els lerrouxistes, pera enaltir la religió els uns, pera ennoblir la democracia els altres.

Quan a l'ombra del carlisme y del lerrouxisme neixen y creixen colles de joves violents y busca-raons, es que aquets troben un ambient favorable en els seus respectius partits. El tipo del valent, del maco, del gall, necessita al seu entorn un public admirador de les pinxeries, a punt de premiar ab la lloansa les seves fetes. El valent, el pinxo, es, per damunt de tot, un presumit, un vanitós. L'estimul de les seves accions està en la fama que assolirà, en l'acatament que li faran els companys, en el xiuxieig de por y de respecte que sentirà per allí ont ell passi, tivat y majestuós.

Si li treieu el cercle admiratiu, si li preneu el public que'l contempla, observareu que'l valent se troba asfixiat y perdut.

Els joves lerrouxistes y carlins estan encoratjats y empesos per la calorosa aprovació que les seves tristes valenties reben de la massa dels correligionaris. Pera lluirse, pera distingirse, pera conquerir galons en el partit, el jove carlí o lerrouxista s'ha de tornar valent y s'ha d'ensinistrar en les baixes arts de la pinxeria.

Així es natural que en els dos camps enemics se formin aqueixos nuclis de violents y d'intolerants que pertorben ab episodis de brutalitat la vida del nostre poble. Ab l'especial educació que les dugues joventuts reben no poden obtenir-se altres resultats que'ls que veiem. *En quin país vivim?* preguntava l'altre dia, còmicament, *El Correo Catalán*. Y ab agut encert *El Poble Català* contestava: *Vivim, senzillament, en el país dels lerrouxistes y dels carlins.*

Sí, sí; en el fons d'això hi ha una psicologia de gall. Y són com els galls aqueixos joves: molta cresta y molt vermella, molts esperons, molt esterrufament de plomes; y poc, poquíssim cervell.

WIFRED

La política de muscles

A l'Assamblea del P. de U. F. N. R.—han passat tot just 9 mesos y sembla que fassi ja cent anys!—hi presentà el President de l'A. de D. del C. y de la I. una ponencia quals condicions tractaven de l'organissació de festes y esports com a complement de l'obra cívica de l'U. F. N. R. «Siguem forts físicament,—venia a dir l'autor de l'esmena.—Eduquem els nostres germans pera que'l triomf de la política de muscles sigui un dia una realitat a casa nostra.»

No sabem que pera donar satisfacció al P. de l'A. de D. del C. y de la I., el P. de U. F. N. R. hagi fet res. Cert que'ls seus directores han tingut en aquets nou mesos altres mals de cap que preocuparse del cultiu de l'atletisme. Ni, a excepció dels campionats de *foot-ball*, ab el seu seguici de reunions al voltant del kiosc de Canaletes, havíem tampoc els barcelonins intentat lo més mínim pera la propagació de l'exercici esportiu, que practica aquí una minoria reduida. A bon segur, doncs, que no hi havia qui's recordés a hores d'ara de la proposició presentada a l'Assamblea del P. de U. F. N. R. pel P. de l'A. de D. del C. y de l'I., de no haver desenterrat nosaltres el meritíssim document.

BANYS

—Y doncs que no's volen banyar, avui?
—No, senyora. Ara reposarem uns quants dies y més endavant, per allà a Tots Sants ne prendrem una altra quinzena.

MÉS BANYS

—Ja ho veu!... No s'acaben mai aquestes calors!
—No me'n parli. Diuen que l'aigua de mar es salada, però jo, la veritat, aquest any la trobo molt dolça.

Emperò, si closa l'Assamblea oblidà el P. de U. F. N. R. l'iniciativa del P. de l'A. de D. del C. y de l'I., en Valls, l'empresari del Bosc, prengué la cosa pel seu compte. Y en aquestes nits de calor hi ha hagut al teatre gracienc una de batusses, escomeses y abraonaments que ha fet fredat. El public s'ha anat apassionant cada dia més pels incidents de la lluita *greco-romana*, y per espai d'unes setmanes no hi ha hagut a Barcelona altre assumpte que'ls contra punts y les arrencades dels combatents de la Rambla del Prat, lo que ve a posar més de manifest l'erro en que'ls homes del P. de U. F. N. R. incorregueren, al no escoltar la veu amiga del P. de l'A. de D. del C. y de l'I., partidari de la política de muscles, base d'una política nova.

Els lluitadors triomfants, admirats, aplaudits, han tingut a be el canviar d'hostatge. Al Novetats, més centric y més aristocratic, cab l'honor d'allotjar avui als ilustres campions del nostre despertar nacional.

—¿Y vostè,—vaig preguntar l'altre dia a un amic—no ha volgut extasiarse ab les gracies y l'habilitat dels lluitadors greco-romans?

—¿Com vol que'm molesti en anar al teatre podent assistir a les més divertides y curioses lluites, còmodament assentat al cafè o tot passejant y prenent la fresca?

Tingui la seguretat—seguí dientme l'amic—que ni en Terrassier, ni en Karoly, ni l'Apollon, ni en Rankin, ni en Salvador, ni en Massetty, ni tots els professionals haguts y per haver, són capassos de distreure'm, ab les seves baralles aparatoses y les seves poses estudiades, lo que'm distreuen aquets altres campions nostres que's diuen Franquesa y Pous y Pagès, Fabra y Pic, Junoy y Corominas, *Veü y Poble*, Guerrero y Mir, pera no citarne d'altres que convertirien la relació en quènto de mai acabar.

Ja veu com pera presenciar aquets teatrals *corps a corps* que avui commouen a Barcelona no'm cal anar a Novetats a deixar tres pessetes, y exposarme a tenir d'aguantar els comics que fan l'*Hip-hip*.

BOY

TELÓ ENLAIRE

CIRCO BARCELONÉS

Vint pel·lícules, deu centims, ab estrenes tot sovint. Continúa essent el *cine* més fresc y més divertit.

TÍVOLI

Inauguració molt pròxima d'una gran «troupe» de circ. El *Chevalier F. Charles* diu que l'ha de dirigir.

PRINCIPAL

Aviat: Gran temporada de teatre francès, *suts*, anglès, rus, castellà, xino, de tot arreu menys d'aquí.

NOVEDADES

Les lluites *greco-romanes* desperten als ensopits. Els bastaixos de la Riba tots se donen cita allí.

CÓMICO

Sarsueles noves, ni una. La gent segueix aplaudint a la Montoro y la Lázaro perquè tenen gracia y *chic*.

ESPAÑOL

Demà, dissabte, inaugura en Parreño, l'aixerit

primer actor, que's disposa a guanyar gloria y llubins.

NUEVO

No trigarán gaires dies a obrir les portes, m'han dit, dos peixets que's porten l'oli: el gran Santpere y en Mir.

Fòra d'aquestes notícies, sols una altra els en puc dir que'ls omplirà d'alegria, de joia y de regositg. Es facil que a l'«Eldorado» hi debuti el *trio* amic *Rusiñol-Guimerà-Iglesias*. Si això arriba a succeir, tots els aimants del «Teatre Català» ja tindrem pis, y aquest hivern, en que sigui tan rigorós com l'estiu, al calor de l'entusiasme de fred no haurem de patir.

L. L. L.

ESQUELLOTS

A Casa la Ciutat ja hi ha hagut qui, en pública sessió, ha assegurat que l'Ajuntament de Barcelona està amenassat per una derrota financiera.

Y això no ho ha dit un concejal del *montón*, d'aquestos que, no entenent en res, a l'amparo de la seva irresponsabilitat, solen enraonar de tot, sense fre ni mida; ho ha dit el senyor Lluhi y Rissech, autoritat indiscutible en matèries econòmiques y, pel molt temps que fa que'l talla y el remena, bon coneixedor del panyo municipal.

Barcelona està amenassada per una derrota financiera, ha dit el senyor Lluhi y Rissech.

¿Per quin cantó vindrà aquesta derrota?

Com que'l regidor nacionalista s'ho ha callat, y el lector, per la part que segurament li tocarà, deu voler saberho, anem a alsar la punta del vel, a fi de que, quan vingui el daltabaix, no l'agafi tant de sorpresa.

**

Segons el pressupost ordinari d'aquest any, l'Ajuntament de Barcelona manté actualment, entre alts y baixos, inútils y útils, uns 6.000 empleats; lo qual vol dir que de cada cent habitants n'hi ha un que xucla, més o menos abundantment, del pressupost de la Vila.

El sòu d'aquets 6.000 individus ascendeix a 8.329.762 pessetes; de manera que més del 25 per cent dels gastos totals del pressupost barceloní es devorat avui per l'exèrcit d'empleats allistats sota les banderes de la rata pinyada.

¿Se comprèn ara por *dónde viene la muerte?*

¿Comensa a veure's per què Barcelona està amenassada d'un desastre financier?

□

UN xistós ha fet correr que'n Lerroux se presenta candidat a regidor de Barcelona en les pròximes eleccions municipals.

No'n creguin res.

¿Quina necessitat té de ficarse darrera el taulell, l'amo de la botiga, disposant com disposa de dependents de *confiansa*?

□

PER l'higiene.

El Governador va rebre l'altre dia la visita del consul de Suecia.

El consul de Suecia volia enterarse del nostre estat sanitari; y els datos oficials van demostrarli que Barcelona es una tassetta de plata.

Lo que havia de fer era donarse una volteta pel carrer de l'Olm.

Allí, el consul de Suecia hauria pogut comprovar que Barcelona, de sanitàosa n'es molt, però de *suecia* també.

□

CRÒNICA tràgica.

Un ciutadà s'ha presentat a l'autoritat, manifestant que un tal Francisco Blanco, després d'haverli envenenat, dies enrera, vuit gallines y un burro, ara darrerament havia provat d'envenenarlo an ell y a tota la seva familia.

REGATEJANT UN MONUMENT

—No ho dubti, senyor Carreras; en Servet era català.
—Y cañ!... En cap de les seves biografies hi consta que hagués dit mai *setze jutges* ben dit.

La cosa, certament, es horrorosa, però lo més estrany de tot es que l'autor de tan espelusnants *fechorías* se digui Francisco Blanco.

Se'ns figura que en aquest apellido hi ha d'haver error.

Francisco Blanco...

¿Volen dir que no es Francisco *Borgia*?

□

EN un *esquellot* dels nostres darrers números dedicavem un elogi a Zurich, aont l'Ajuntament, vetllant pel dols repòs del veïnat, ha prohibit la circulació d'automobils desde les dotze de la nit a les cinc de la matinada.

Que Zurich es una població ben regida, aquet sol fet ho dona a entendre, però, per si'ns en quedés algun dubte, ve ab gran oportunitat a desvanèix'l el testimoni d'en Roman Jori, qui, de retorn d'un viatge pel centre d'Europa, fa de l'afortunada ciutat suïssa aquet bonic inventari:

«... Su mercado, su bullicio, su tràfico incesante, *sus servicios perfectos...*»

Vot de calitat.

Perquè en Roman Jori es un observador agut, que sab veure be y depressa.

□

ELS nostres caricaturistes preparen una Exposició.

La gent mai està contenta.

¿Encara no estan prou *exposats*, a Espanya, els caricaturistes?

□

LA peste que passa.

L'ex-governador Crespo Azorín ha passat unes quantes hores a Barcelona.

Menos mal que han sigut no més unes quantes hores!

No ha tingut temps d'infeccionarnos.

□

OH filantropia lerrouxista!

El Progreso no vol que s'obrin suscripcions pera anar a auxiliar als pobres del Vendrell.

«*Dejarse de suscripciones públicas*», deia el dissabte.

Ja comprenem.

Al seu modo de veure, les suscripcions públiques no més han d'obrirse quan són pera recullir fondos destinats a l'adquisició de benzina pera l'automobil del quefe.

¿No es això?

**

Assegura també l'orgue de don Alacandro que l'autor moral de l'alarma del Vendrell es l'arcalde d'aquella població.

En això sí que *El Progreso* ha badat de valent.

¿Qui no li feia dir que l'autor moral y fins immoral de tot lo que passa al Vendrell es en Maura?

□

ELS joves de la Defensa Social demanen la substitució de l'Arcalde de Barcelona.

Y tot per què?

Perquè diuen que en Marianao fa massa bona cara als republicans.

Que ho diguin clar.

Que diguin que en comptes d'un Maria-nao voldrien un Maria-neo.

□

S'esforsa noblement *El Diluvio* en demostrarnos que a Barcelona la salut no deixa res que desitjar.

Però desfent, com de costum, ab la quía lo que ha comensat ab el cap, tracta el divertit diari d'exposar els fonaments de la seva afirmació, y ¡bona nit!, la *mete*.

¿Saben quin testimoni treu pera tranquilisar als barcelonins? El del senyor Mir y Miró.

«La opinión de Mir y Miró—diu—en estas circunstancias tiene algun valor como presidente de la Comisión de *Cementerios...*»

Sols al *Diluvio* se li ocorreix, parlant de la salut d'una ciutat, sortir ab una cosa tan saludable com els cementiris.

Es lo mateix que si, pera fernes entendre com s'ha de cuidar el bestiar, ens volgués portar a l'escorxadador.

□

A prop de nou milions de pessetes porta perdudes l'Arrendataria desde la puja del tabaco.

En Girona pobre ho comentava d'una manera gràfica, davant d'un carretó de cafè y llet:

—D'ensà de la puja que no cauen tantes tatxes—deia.—Tots dos hi hem perdut, la Tabacalera y jo; jo fumo menos y ella's fa fume.

□

PERÒ com se'ns torna en Valentí y Camp!

L'altre dia va anar l'home a escoltar una conferencia d'en Fernando de los Ríos, y sentintlo,—són ses propies paraules—«se afirmó en la creencia, que de antiguo tiene arraigada, de que la transformación de España ha de ser una tarea predominantemente y casi exclusivamente cultural».

¡Ai pobre Valentí y Camp si el *caudillo* arriba a enterarse de la seva «traició»!

De *sabandija* per amunt, ja pot prepararse a sentirse'n de tota mena.

L'Emiliano:—Com se manifesta això del còlera?
El metge:—Molt senzill; de primer una gran diarrea...
L'Emiliano:—No parli més!... Ja sé de que's tracta.

AL PLA DE LES COMEDIES

—Y tu, Fredelicu, ¿què fas davant de tot aquest bullit del Principal?
—Jo?... ja ho veus: m'he quedat de pedra.

¿No sab, infelís, que això que acaba de dir es precisament lo mateix que diuen les persones sensates?

EL periodic orgue de *las señoritas que desean protección* explica als seus lectors la tentativa d'incendi de que fou objecte, l'altre dijous, un convent de la barriada de Sans.

Y després de referir el fet en forma altament graciosa, clou l'interessant relació ab aquestes paraules:

«Este es el segundo edificio religioso que ha tratado de ser incendiado.»

Edificis que tracten...

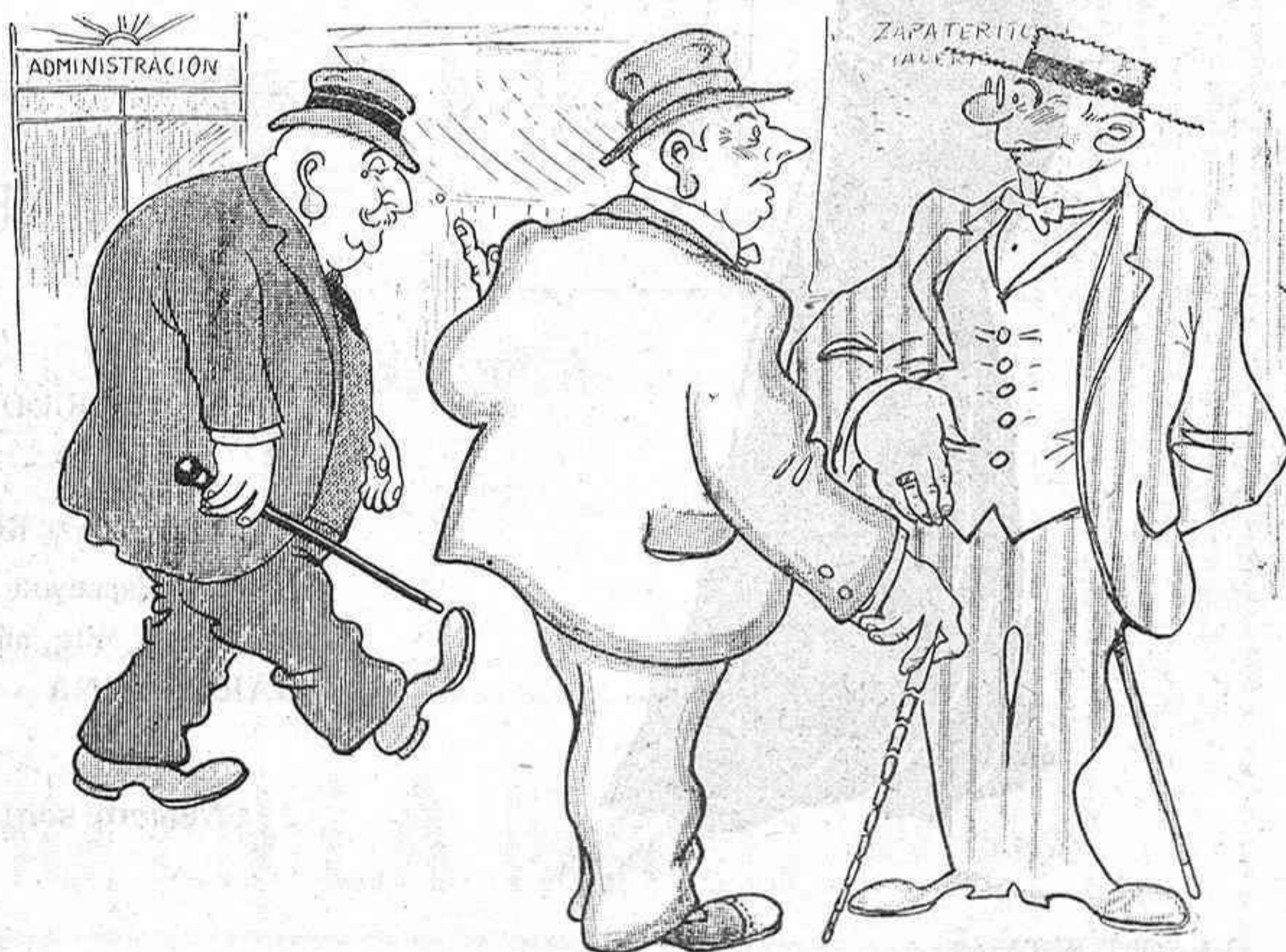
Si no ha de molestarse, permeti'ns el confrare que nosaltres afegim:

«Aquesta es la milèssima ofensa que *El Diluvio* ha fet a la gramàtica y al sentit comú.»

PER ara, les vagues obreres de les regions del Nort no s'arreglen.

Però'l lèxic de la premsa al donarne compte, sembla que encara s'arregla menos.

Un diari madrileny publica un telegrama de Bilbao, aont s'hi llegeix aquesta preciositat:

AL MATEIX PLA DE LES COMEDIES

—¿Aquest es aquell empresari que ha donat tant que parlar?
—Vaia! Y que li farem un monument!... Com que gracies an ell, a l'ultim, tindrem el veritable Teatre Català!...

«Varios *squirols* efectúan la descarga de bacalao, protegidos por la fuerza pública.»

Stant tan ben informada la nostra premsa, no es strany que les coses stiguin cada dia més stúpidament embolicades.

HI ha gent que no vol confessar mai la seva ignorancia, y a cada punt ensenya el llautó.

Un d'aquets es en Palaudaries, a qui l'altre dia va preguntar un metge:

—Vostè l'ha vist mai, el microbi del còlera?

—Ui! Moltes vegades!...—respongué ell.

—Y com l'ha vist? Viu o mort?

—Dissecat.

CULLIT al vol:

—¿Què diu, que aquesta nit un lladre t'ha despanyat la caixa?

—Sí, però no hi ha trobat res. Vès si es ser burro, venir a robarme l'endemà del sant de la dona!...

Banquet d'autors dramatics

Dimecres passat a l'hora anunciada tingué lloc en el «Mundial», el sopar que'ls autors *protestants* varen dedicar als mestres Guimerà, Rusiñol y Iglesias.

Els comensals, que eren bastants més d'un centenar, y entre'ls quals s'hi veia lo més granat de les nostres arts y les nostres lletres, platicaren animadament durant l'apat sobre l'objecte que'ls reunia: la qüestió teatral catalana, agravada a darrera hora pel llastimós procedir d'un empresari absolutista. Se conversà llarg y contundent respecte a la sort del veritable teatre de la nostra terra, desauciat avui del «Principal», y les opinions no podien ser més optimistes.

Després de les perdiuetes rostides vingué'l xampany, y aleshores, els que tenien veu y facultats pera enraonar par-

laren alt y ferm, clar y català, assegurantnos que tindriem companyia formada aviat, portantnos a tots el convenciment de que'l tant desitjat Teatre Municipal serà molt aviat un fet, y transmetentnos l'entusiasme pera que tots, xics y grans, contribueixin a la magna obra de instituir un Teatre Català digne de Barcelona y de Catalunya.

J.

TRENCA-CAPS

XARADES

I

La primera es un bon caldo
que's diu que Noè inventà
y que ha tingut més satelits

LA SOLTERETA

—Altra vegada joves al Marroc?... Ja té raó el meu papa... Se veu que'l govern no té cap filla per casar!...

que cabells tu tens al cap
(encar' que no siguis calvo,
que es difícil de comptar).
Si a la segona hi agregues
una / an el final
te darà una tela fresca
que a l'estiu s'usa bastant.
Una vocal es la tersa
que, segons pots comprovar,
agregantla ane la quarta
te darà un lloc usual
que hi ha en totes les masies
per' quan han de batre el blat.
La total ve a ser un moble
que per les cases n'hi han,
o be sigui en les botigues,
o en arcobes, o despatx,
per' evitar que entri l'aire
o la pols, a molestar.

UN QUE NO PREN CAFÈ NI FUMA

II

Prima invers animal dona,
nota musical la dos
y un bon moble l'hu-segona.

S. ODREC

CONVERSA

- ¿Sabs qui's casa, Pau?
- La Roseta.
- No es cert.
- ¡Doncs, qui!
- Mira si ho trobes, que entre tots dos ho havem anomenat.

JOAN ANTICH PUQUÍ

JEROGLIFIC

R. VALLS

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:
Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de suscripció:
Fòra de Barcelona,
cada trimestre:
Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Santiago Rusiñol

Edició popular

DEL BORN AL PLATA

IMPRESSIONS DE VIATGE • Preu: UNA pesseta

L'ALEGRIA CONTRA'L CÓLERA

Ab les persones que saben riure els microbis no hi poden res.

El millor preservatiu contra la gastro-enteritis es el llibre de gran exit

PESSIGOLLES FINES

Anècdotes salades y acudits picants sobre les dones y l'amor

Preu: DOS ralets

LA CIUDAD DE BARCELONA

ITINERARIOS
PRACTICOS

Guía * LOP *

Novísima edición, con dos bien detallados planos de la Ciudad y sus alrededores

UN TOMO TELA, PESETAS 2'50

Les cent millors poesies de la llengua catalana

Triades per E. Moliné y Brasés

Preu, 1 pesseta

TRATAMIENTO ESPECÍFICO DEL CÓLERA

por el Doctor C. Tunisi

PESETAS 1

¡GUERRA AL CÓLERA!

per C. GUMÁ

Preu: 1 ral

ESTÁ EN
PRENSA

EL AÑO EN LA MANO

para 1912

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

APACHES

—Cent mil marcks promet un alemany a qui descobreixi la *Gioconda*...
—Be, doncs, això d'oferir tants *marcs* per un sol quadro, me sembla molt poca-solta.